

ЯНГИЧА РУҲДАГИ ОЧИҚ МИНТАҚА

Янги Ўзбекистоннинг ташқи сиёсати ва халқаро савдо алоқаларига эътибор қаратадиган бўлсак, минтақа давлатлари билан ҳамкорлик ўзаро манфаатлар асосида ривожланаётганини кўриш мумкин. Бу жараёнда «C5+1» платформасининг ахамияти алоҳида ўринга эга.

Марказий Осиё глобал майдонда дипломатик мувофиқлаштиришни амалга ошириш мақсадида Хитой, АҚШ, Россия, Япония ва Европа Иттифоқи каби турли томонлар билан C5+1 механизмини ўрнатган. Мазкур мулоқот майдони минтақа мамлакатлари иқтисодий ва мустахкамлаш ва унинг ўсишини таъминлаш, ўзаро савдо-сотиқни ошириш, комплекс ривожланишни рағбатлантириш ҳамда кўп томонлама алоқаларни чуқурлаштириш учун барча мавжуд салоҳиятдан фойдаланиш имконини беради.

«Марказий Осиё — Хитой» биринчи саммитида ҳам ўзаро кўшни давлатлар етакчиларининг олий даражадаги музокаралари натижаси ўлароқ, ҳамкор мамлакатлар иқтисодий тараққий этиши ва халқларининг фаровон ҳаёт кечириши учун муҳим асосларни пайдо қилади.

Саммит кун тартибига кўплаб масалалар ўрин олган бўлиб, уни ўтказиш Хитой ва Марказий Осиёдаги кўшни давлатлар ўртасида янада кенг сиёсий ва иқтисодий ҳамкорликни таъминлашга хизмат қилади. Унинг доирасида асосий ҳамкорлик ташаббуслари бўйича 54, кўп томонлама ҳамкорлик механизми ва платформалари бўйича 19, ҳужжатлари бўйича эса 9 келишувга эришилди. Уларда электрон тижорат соҳасида мулоқот ва ҳамкорлик, ўзаро савдони ривожлантириш, савдо тузилмасини диверсификациялашга кўмаклашиш ва доимий равишда осонлаштириш, «Марказий Осиё — Хитой» янги иқтисодий мулоқотининг кўшма стратегиясини ишлаб чиқиш, устувор яшил инвестиция лойиҳалари маълумотлар банкни яратиш, барча чегара пунктларида қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотларининг божхона

расмийлаштируви учун «Экспресс коридор» амалиётини кенгайтириш, халқаро савдода «ягона ойна»нинг ўзаро боғлиқлигини ошириш, божхона расмийлаштирувини соддаштириш бўйича ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш каби муҳим йўналишлар мавжуд.

Шунингдек, «Марказий Осиё — Хитой» транспорт йўлаги, қайта тикланадиган энергия манбалари ҳамда сунъий интеллект, «ақлли» шаҳар каби юқори технологияли соҳаларда ҳамкорликни кенгайтириш, иқлим ўзгаришининг салбий таъсирини юмшатишда «яшил» ечимларни ишлаб чиқиш, «Глобал ривожланиш», «Глобал хавфсизлик», «Глобал цивилизация» ташаббуслари доирасида давлатлар ўртасида рақамли савдо соҳасида ҳамкорликни амалга ошириш каби муҳим йўналишларда ҳам келишувларга эришилди.

Шарҳ

Шу ўринда саммит ташкил этилган ҳудуд ҳақида қисқача тўхталиб ўтсак. Сиань Хитойнинг марказий-шимоли-ғарбий шаҳри ҳисобланади. Бу ҳудуд учрашув учун рамзий жой бўлиб, бир вақтлар Хитойни Марказий Осиё ва Ўрта ер денгизи билан боғлаган қадимги савдо йўли, Буюк ипак йўлининг шарқий бошланиш нуқтаси ҳисобланади.

Саммит иштирокчиси бўлган давлатлар азалдан жаҳон миқёсида муҳим шериклар бўлиб келган. Ўзаро ишбилармонлик ҳамкорлигини чуқурлаштириш, томонлар манфаатига мос натижаларга эришиш, минтақавий иқтисодийнинг сифатли ривожланишига кўмаклашадиган ҳамжамиятни барпо этиш ушбу давлатларни биргаликда ишлашга рағбатлантиради.

(Давоми 2-бетда)

Улуғимсан, Ватаним!

“ЎЛСАМ ЎЗИМНИНГ ЎЗБЕКЛАРИМ ТЕПКИЛАБ-ТЕПКИЛАБ КЎМАДИ”

2001 йил март ойида Ўзбекистон ҳужжатли ва хроникал фильмлар студияси директори Тўйчи Аҳмедов билан АҚШга хизмат сафарига бордик. Асосий вазифамиз – Биринчи Президентимизнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида» китоби асосида ишланган ҳужжатли фильмнинг тақдимотини ўтказиш. 12 март куни Нью-Йоркда фильм тақдимотини ўтказдик. Фильм намойишидан кейин бир неча киши сўзга чиқди.

Улар орасида Тошкентдан кетган Бухоро яхудиёлари, жумладан, Илёс Маллаев, Изро Малаков, Муҳаббат Шамаева ва бошқа санъаткорлар бор эди. Улар фильм ҳақида, айниқса, Ўзбекистон ҳақида тўлкинланиб, баъзилари кўзига ёш олиб гапирди. Ўзбекистонни, ўзбек халқини, ўзбекча таомларни соғиндик, деди. Илёс Маллаев менга «Иложи бўлса, ўзбек мақомларидан фильм-концерт қилиб берсангиз. Биз уларни соғинамиз. Бу ерда ўзимиз билганларимизни йиғилиб куйлаймиз. Бошқа ҳофизлар ижросидагилар ҳам бўлса дейман-да», деди.

Албатта, бу яхши таклиф, уларни тушуниш мумкин. Аммо мени бошқа масала ўйлантирди. Ўзбекистон мустақилликка эришганидан кейин ўзга миллат вакиллари билан баъзилари ўзларининг тарихий ватанига кета бошлади.

(Давоми 8-бетда)

“БИЗ ИЖОД МАКТАБЛАРИДА ВАТАНПАРВАР ЁШЛАРНИ ТАРБИЯЛАШНИ МАҚСАД ҚИЛГАНМИЗ”

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев 2022 йил 21 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва халқимизга мурожаатномасида 2023 йилни “Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили” деб эълон қилди. Тақдиримизни ўқитувчи ва мураббий ҳал қилади, дея устозлар мақоми нечоғлик улуғлигини эсга солди.

Зеро, инсон капитали мамлакатнинг муҳим бойлигидир. Унинг ҳар томонлама кўпайиши ва тараққий этиши, замонавий фикрлайдиган, интеллектуал ривожланган, профессионал тайёргарликка эга, мамлакатни модернизация қилиш ва демократик жамият куриш йўлидаги

мураккаб ва кенг кўламли вазифаларни ҳал этишга қодир бўлган, юртимиз ва халқимиз манфаатларига садоқатли хизмат қиладиган янги авлод кадрларини тайёрлаш масаласи эртанги кунимизни ҳал қилувчи устувор масаладир. Бунда эса ёш авлодининг таълим тарбияси учун бор

имкониятни яратиб бериш зарур.

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда барча соҳалар сингари таълим соҳасида ҳам кенг қамровли ислохотлар амалга оширилмоқда. Президентимиз ташаббуси билан таълим тизимининг барча йўналишларида туб ўзгаришлар содир бўлмоқда. Жумладан, сўнгги 6 йилда узлуксиз таълим тизимини тўлақонлий таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилиб, қатор янгиликлар жорий этилди.

(Давоми 3-бетда)

ЯНГИЧА РУҲДАГИ ОЧИҚ МИНТАҚА

(Боши 1-саҳифада)

Хитой Марказий Осиёнинг энг йирик савдо шериги ҳисобланади. 2022 йилда ўзаро товар айирбошлаш ҳажми рекорд — 70 миллиард долларга етди. Саммит олдида Хитой Бош божхона бошқармаси томонидан ўзаро савдо айланмасига доир ҳисоботлар тақдим этилди. Унга кўра, Хитойнинг Марказий Осиё давлатлари билан импорт ва экспорт ҳажми 2023 йилнинг дастлабки тўрт ойида 173,05 миллиард юанни (24,8 миллиард доллар) ташкил этган. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 37,3 фоизга ўсиш демакдир.

Саммит бир неча йиллардан буён тажрибадан ўтказилаётган янги формат бўлиб, Марказий Осиё — Хитой ўртасидаги ҳамкорлик макomini оширади. Унинг доирасида Хитой, Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркменистон, Тожикистон раҳбарлари ўзаро муносабатларнинг ўсиш нукталарини кўриб чиқди. Барча соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантириш, шунингдек, томонларни кизиктирган асосий халқаро ва минтақавий масалалар юзасидан фикр алмашиш ва ўзаро келишувларга доир муҳим ҳужжатларни имзолади.

“Марказий Осиё — Хитой” саммитида давлатимиз раҳбари нутқ сўзлаб, ўзаро ҳамкорликнинг муҳим жиҳатларига тўхталиб ўтди.

Давлатимиз раҳбари мамлакатларимиз ва бутун минтақанинг барқарор ривожланиши учун зарур шароитларни шакллантиришга доир ташаббусларни илгари сурди. Ўзбекистон янги иқтисодий мулоқотни шакллантириш ва ўзаро боғлиқликни кучайтириш тарафдори эканлиги маълум қилинди.

Президентимиз камбағалликни қисқартириш масаласига тўхталиб, унинг ечими аҳоли фаровонлигини таъминлашнинг энг муҳим шарти эканини қайд этиб ўтди. Шу муносабат билан Ўзбекистон аграр тармокни модернизация қилиш, шўрланган ва шўрхок ерларда экинлар етиштириш, шаҳар ва кишлоқлар ўртасида ишлаб чиқариш занжирларини йўлга қўйиш масалаларида Хитой билан ҳамкорликни давом эттириш муҳимлигини таъкидлади.

Шунингдек, иқлим ўзгариши ва “яшил” энергетика бўйича ҳамкорлик масалаларига алоҳида эътибор қаратган ҳолда, Хитойнинг куёш, шамол ва гидроэнергетика, шунингдек, лойиҳаларни қўллаб-қувватлашнинг молиявий воситалари соҳасида технологик жиҳатдан етакчи эканини ҳисобга олиб, муқобил энергетика бўйича яқин илмий-амалий шерикликни кенгайтириш зарурлиги қайд этилди. Муқобил энергетика соҳасида инвестициявий ва технологик ҳамкорликни жадаллаштиришга қаратилган “Экологик тоза ривожланиш”ни таъминлаш бўйича йўл харитасини ишлаб чиқиш ташаббуси илгари сурилди.

Ҳозирги геосиёсий зиддиятлар даврида бундай очик ва яқин мулоқотлар, дўстона алоқаларни янада кенгайтириш ҳамкор давлатлар учун ниҳоятда зарур ҳисобланади. Президентимизнинг саммит доирасида минтақа давлатлари раҳбарлари билан ўтказган музокараларида миллий манфаатларимиз фаол илгари сурилди ва муҳим келишувларга эришилди. Жумладан, саммит доирасида Ўзбекистон ва Хитой раҳбарлари Қўшма баёнот имзолади, 2023-2027 йилларга мўлжалланган ҳар томонлама стратегик шерикликни ривожлантириш дастури қабул қилинди.

Бундан ташқари, техник-иқтисодий ҳамкорлик, ўрта таълим мактаблари салоҳиятини ривожлантириш бўйича лойиҳани амалга ошириш, парранда гўштини етказиб беришда карантин ва

ветеринария-санитария талаблари, Хитойга узум экспорт қилишда фитосанитар талаблар ва назорат, ваколатли иқтисодий операторлар дастурларини ўзаро тан олиш, устувор инвестиция лойиҳаларини илгари суриш, оммавий ахборот воситалари соҳасида ҳамкорлик, 2023-2024 йилларга мўлжалланган икки давлат Ташқи ишлар вазирликлари ўртасида ҳамкорликка оид битим, баёнот, меморандум ва дастурлар имзоланди.

Шунингдек, электр узатиш линиялари ва нимстанциялар қуриш лойиҳасини молиялаштириш, мультимодал логистика маркази, Ўзбекистон — Хитой агросноат ва Агроинновацион паркинни, биотехнологик кластерини ташкил этиш, Ўзбекистон локомотивлари паркинни янгилаш ва модернизация қилиш, “Ўзбектелеком” АКнинг телекоммуникация инфратузилмасини янада кенгайтириш, “EXEED” ва “BYD Auto Industry” компанияси билан ҳамкорликда замонавий автомобиллар ишлаб чиқариш, “Ўзбекистон миллий банки” АЖ билан “Хитой Эксим банки” ва “Хитой тараққиёт давлат банки” ўртасида кредит линияларини жалб қилиш, “China Export and insurance cogroation” билан ҳамкорликка доир ҳужжатлар расмийлаштирилди.

Бу каби келишувлар ўзаро савдо-иқтисодий, энергетика, транспорт ва маданий-гуманитар соҳалардаги яқин ҳамкорликни сифат жиҳатидан юқори босқичга олиб чиқишга катта ҳисса қўшади, албатта.

Яна бир келишув Наманган вилоятида “Норин ГЭС каскадини қуриш” ва Тошкент вилояти Бўстонлик туманида “Айгаин ГЭС каскадини қуриш” лойиҳаларининг техник-иқтисодий асосларини тайёрлашга доир бўлди. Умумий қилиб айтганда, ташриф доирасида икки давлат ўртасидаги ҳар томонлама стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлаш ва амалий ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган 41 ҳужжат имзоланди.

Хитойнинг “Energy INTL Group CAS CO” компанияси томонидан юртимизда қурилаётган шамол энергетикаси лойиҳаси мамлакатимиз ривожига муҳим ўрин эгаллайди. Чунки у қайта тикланадиган энергия манбасини ҳосил қилиб, қазиб олинмаган ёқилғига қарама-қарши туради. Бундан ташқари, бу маҳаллий аҳоли учун иш жойларини тақдим этади ва иқтисодий ўсишга ҳисса қўшади.

Бугун томонлар стратегик шериклик муносабатларини узлуқсиз ва изчил ривожлантириш мақсадида ШХТ ва “Бир макон, бир йўл” ташаббуси доирасида ҳамкорликни чуқурлаштиришга устувор аҳамият қаратяпти. Уларда икки ва кўп томонлама иқтисодий муносабатларни янада раванқ топтириш, транспорт, логистика, транзитга оид янги имкониятларни ишга солиш устуворлик касб этади.

Шу ўринда саммитга аъзо давлатлар иқтисодиётининг 2023 йил биринчи чораги кўрсаткичларига эътибор қаратадиган бўлсак, Ўзбекистон ялпи ички маҳсулоти 5,5 фоизга ўсганини кузатиш мумкин. Иштирокчи давлатлар ЯИМ ўсиш кўрсаткичлари ҳам бу даврда ўтган йилнинг дастлабки 3 ойига нисбатан тезлашган. Жумладан, Қозоғистонда 4,9, Қирғизистонда 4,6, Хитойда 4,5 фоизга ЯИМ ўсиши қайд этилди.

Статистик маълумотларга кўра, Ўзбекистоннинг Марказий Осиё давлатлари билан савдо айланмаси 2022 йил якунлари бўйича 17,2 фоизга ўсиб, 7,5 миллиард долларга етди. Ушбу даврда Марказий Осиё мамлакатларига экспорт 15,4 фоизга ўсиб, 3,1 миллиард долларга етган. Импорт эса 18,6 фоизга кўпайди ва 4,4 миллиард долларни ташкил этди.

Шу ўринда Ўзбекистоннинг ташқи савдо айланмаси кўрсаткичларини кўшни мамлакатлар билан алоҳида кўриб чиқсак. Бунда энг катта улуш Қозоғистон ҳиссасига тўғри келади — умумий ўзаро савдо айланма ҳажми 4,6 миллиард доллар (ўсиш 17,9 фоиз). Шундан экспорт 1,4 миллиард доллар, импорт эса 3,2 миллиард долларни ташкил этган. Қирғизистон билан ташқи савдо айланмаси 1,3 миллиард долларни (ўсиш 32,1 фоиз) ташкил этиб, экспорт ҳажми 979,3 миллион долларга, импорт ҳажми эса 280,7 миллион долларга тенг бўлган. Туркменистон билан 926,3 миллион доллар (ўсиш 2,7 фоиз) ташқи савдо айланмаси амалга оширилиб, бунда экспорт ҳажми 194,8 миллион доллар, импорт ҳажми эса 731,5 миллион долларга тенг бўлган. Тожикистон билан бу борадаги кўрсаткич 674,4 миллион долларни (ўсиш 11,4 фоиз) ташкил этиб, экспорт ҳажми 519,9 миллион доллар, импорт ҳажми эса 154,5 миллион долларга етган. Бундан кўринадики, Ўзбекистоннинг Марказий Осиё мамлакатлари билан савдо айланмасидаги энг катта улуш Қозоғистонга тўғри келади — 62 фоиз. Қирғизистон 17 фоиз, Туркменистон 12 фоиз ва Тожикистон 9 фоиздан иборат.

Агар Ўзбекистон ва Хитой ўртасидаги ўзаро савдо айланмасига эътибор қаратадиган бўлсак, 2022 йил якунларига кўра, экспорт-импорт операциялари 9,8 миллиард долларни ташкил этганини кўрашимиз. Бу мамлакатимиз ташқи савдо айланмасида иккинчи энг яхши кўрсаткич ҳисобланади. Мазкур даврда икки мамлакат ўртасидаги савдо айланмаси 20 фоизга ошди. 2023 йилда эса бу кўрсаткич 10 миллиард доллардан ошиши кутиляпти.

Мутахассислар фикрига кўра, иккала мамлакатда ҳам хомашё базаси юқори. Саноат бўйича идеал кооперация яратилса, мамлакатлар ичидаги эркин бозорларни тўлдириш имконияти пайдо бўлади. Икки мамлакат ҳам логистика бўйича жуда қулай жойлашган. Хитой қуруқликдаги йўллар орқали Марказий Осиёдан Европага кўприк ўрнатиши мумкин. Бу эса, ўз навбатида, товарларни тезкор етказиб беришга замин ҳозирлайди.

Хитой технологик ривожланиш бўйича юқори самарадорлик намойиш қилапти. Чин юрти билан таълим, фан ва технологияларни ҳамкорликда ривожлантириш муҳим аҳамият касб этади. Шу боис, саммит доирасида Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети билан Шанхай университети ўртасида, Тошкент давлатшарқшунослик университети Пекин хорижий тиллар ва маданият университети ҳамда Ляонин педагогика университети билан, шунингдек, Самарқанд халқаро технологиялар университети Тяньзинь фан ва техника университети ҳамда Шимолий-шарқ электроэнергетика университети билан илм-фан соҳасида ҳамкорлик қилиш бўйича меморандум имзоланди. Бу, ўз навбатида, янги билим ва илғор тажрибаларни юртимиз иқтисодиётига инвестиция қилишга ёрдам беради.

Мамлакатимиз учун энг муҳим лойиҳалардан бири “Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон” темир йўли бўлиб, бу бизга Жанубий Осиё бозорларини очади. Умумий трансчегаравий транспорт тармоғини қуриш юртимиз транспорт алоқаси учун фойдаланиш ҳисобланади. Экспертларнинг ҳисоб-китобига кўра, транспорт инфратузилмасидаги бу йўналиш Ўзбекистоннинг жўнатиш вақтини деярли 15 фоизга қисқартиради, бу ҳамкор давлатлар орасида энг катта қисқаришдир. Юк ташиш муддатининг қисқариши, ўз навбатида, мамлакатимиз экспортини 13 фоиздан 23 фоизгача оши-

ради.

Хитой етакчиси Си Цзиньпиннинг “Бир макон, бир йўл” ташаббуси Ўзбекистоннинг савдо ва савдо йўлларини кенгайтиришга хизмат қилади. Гарчи икки давлат чегарадош бўлмаса-да, Ўзбекистоннинг жойлашуви уни мазкур ташаббусда асосий тугун нуктаси сифатида жойлаштиради. Унинг йўналишларидан иккитаси Ўзбекистон орқали ўтади ва Фарба Қозоғистон ёки Жанубда Қирғизистон орқали Шарққа Хитой билан боғланади. Бу икки йўналиш Тошкентда бирлашади ва Туркменистон орқали Эрон, Фарбий Осиё ва Ҳиндистонга етиб боради.

Иккинчиси эса Эрон портларида боғланади. Ўзбекистонлик юк жўнатувчилар Қозоғистон орқали ўтувчи яна иккита йўналиш бўйича темир йўл хизматларидан фойдаланиш орқали Европа, Кавказ ва Туркияга ҳам уланиши мумкин. Бу икки давлат ҳудуди орқали денгиз йўлига чиқувчи Ўзбекистон учун жуда қулайдир. Хитойни минтақамиз билан боғлайдиган, Европа, яқин Шарқ ва Африкага олиб чиқадиغان хавфсиз ва энг қисқа транспорт йўлакларини ривожлантириш стратегик аҳамиятга эга. Буюк ипак йўлини қайта тиклашда Транс-Евроосиё магистралли лойиҳаси устувор аҳамиятга эга. “Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон” автомобиль ва темир йўллари эса унинг муҳим таркибий қисми бўлади.

Халқаро экспертлар эътирофига, Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев етакчилигида сезиларли иқтисодий тараққиётга эришди. Мамлакат иқтисодий ўзгаришлар бўйича улкан мақсадларни қўйди. Мамлакат ҳукумати ялпи ички маҳсулот ҳажмини 100 миллиард долларга етказиш, экспорт ҳажмини эса 30 миллиард доллардан ошириш ва ялпи ички маҳсулотнинг 80 фоизини хусусий сектор ишлаб чиқаришини мақсад қилган. 2030 йил ёки ундан олдинроқ Ўзбекистон Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиши ва аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулот ўртача даромад даражаси юқори бўлган давлатга айланишини истамоқда. Ушбу мақсадларга эришиш учун Ўзбекистонга саноатнинг асосий тармоқ ва инфратузилмаларига тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар керак. Шу маънода, Хитой билан ҳамкорлик Ўзбекистон иқтисодиётини диверсификация қилишда муҳим роль ўйнаши мумкин.

Хитой билан иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш бўйича бошланган саъй-ҳаракатларнинг янги тўлкини географик жойлашув каби табиий афзалликлардан самаралироқ фойдаланиш имконини беради. Бу Ўзбекистоннинг минтақавий транзит марказига айланиши ва иқтисодий ривожланишида муҳим қадамдир.

Хитойнинг Гуанчжоу ва Шанхай шаҳарларида Ўзбекистон консуллиги очилгани икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар тараққиётига қўшимча туртки беради.

Фикримизча, саммит Марказий Осиё — Хитой муносабатларининг янги режасини ишлаб чиқишга ёрдам беради ва томонлар ўртасидаги ҳамкорликнинг янги даврини очади.

Ҳеч шубҳа йўқки, Марказий Осиё — Хитой ҳамжиҳатлиги минтақавий ва жаҳон тинчлиги, барқарорлиги, ривожланиши ҳамда фаровонлигига муносиб ҳисса қўшади. Шунингдек, бизнес соҳасида бозор салоҳиятини янада ривожлантиришга бўлган ишончни мустаҳкамлайди.

Нодир ЖУМАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
депутати

(Боши 1-саҳифада)

Бу каби ислохотларни бардавом эттиришда таълим ва тарбия уйғунлиги миллий тараққиётга эришиш кафолатидир.

Шунингдек, мактабгача таълим муассасалари фаолиятини тубдан яхшилаш, энгилфор хорижий тажрибани ўрганиш, ҳар жиҳатдан замонавий тизим яратиш мақсадида Мактабгача таълим вазирлиги ташкил этилиб, тизимни малакали кадрлар билан таъминлаш, давлат ва хусусий шериклик асосида яқин истикболда мамлакатимизда боғча ёшидаги болаларни тўлиқ мактабгача таълим муассасаларига қамраб олиш, 6 ёшли болаларни мактабга тайёрлашга қаратилган чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Кенг жамоатчилик ва ота-оналарнинг фикр-таклифлари асосида юртимизда 11 йиллик мажбурий мактаб таълими қайта жорий этилди. Улуғ алломаларимиз — Мирзо Улуғбек ва Муҳаммад Хоразмий номидаги иқтидорли болалар мактаблари, Ҳамид Олимжон ва Зулфия, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Ибройим Юсупов, Исҳоқхон Иброт, Муҳаммад Юсуф, Ҳалима Худойбердиева номлари билан аталган ижод мактаблари, “Темурбеклар мактаби”, Президент мактаблари, хусусий мактаблар сингариянги ва замонавий намунадаги таълим даргоҳлари ташкил этилди.

Тошкент шаҳрида жойлашган Абдулла Қодирий номидаги ижод мактаби ҳам ана шундай янгилик мактаблардан биридир. Миллатпарвар адиб Абдулла Қодирий “Меҳробдан чаён” асарида 17 ёшли Раънонинг саводи ҳақида шундай ёзади: “Раъно Нигор ойимнинг тўнғучи, бу йил ўн етти ёшни тўлдурди. Саводни отасидан ўқиб, ўн тўрт ёшида ибтидоий мактаб прўграммида бўлган барча дарсларни битирган, масалан: диний қисмдан — “Ҳафтияк”, “Қуръон”, “Чаҳор китоб”, “Сўфи Оллоёр”, “Маслаки муттакин”, адабиётдан — Навоийнинг барча асарлари, девони Фузулий маъна Лайли Мажнун; Амирий, Фазлий ва шулардек чигатой-ўзбек катта шоирларининг асарлари; форсийдан — Хожа Ҳофиз Шерозий ва Мирзо Бедил, хусни хат, иншо ва бошқалар.

Бу кунларда бўлса бир томондан қизларга сабоқ бериб онасига кўмаклашса, иккинчи тарафдан отасида кофия (араб наҳв ва сарфи) ҳамда Шайх Саъдийнинг “Тулистон”идан дарс оладир ва шунинг қаторида ўзи яхши кўрган чигатой-ўзбек шоирларининг бадиъа асарларидан алоҳида бир мажмуъа тузиб юрийдир.”

Бир пайтлар миллатимиз хотин-қизларини саводсиз, ҳеч нарсани билмайди, деб юрганлар фикрини қатъий рад қилувчи бу тасвирларни ўқиб фахр туясан, киши. Табиатан илми, фаросатли, оқила бўлган Раъно каби аёллар халқимизнинг эртасини ўйлайдиган не-не фарзандларни дунёга келтириб тарбияламаган дейсиз? Энг муҳими, Қодирий бобомиз тасвирлаган, тасаввур ва орзу қил-

ган адабли қизлар бугун жуда кўп. Ана шундай истеъдодли ўғил-қизларни ўз бағрида асраб-авайлаётган мактабда ўқиш, ижод авжида.

— Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан кейинги йилларда пойтахтимизнинг Эски шаҳар қисмида кенг кўламли бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда, — дейди мазкур мактаб директори Ҳилола Назирова. — Жумладан, Ўзбекистон Ислон цивилизацияси маркази, кўп қаватли уйлар ва бошқа ижтимоий объектлар барпо этилаётгани Эски шаҳар кўрқига кўрк қўшиб, уни пойтахтимизнинг диққатга сазовор масканларидан бирига айлантир-

“БИЗ ИЖОД МАКТАБЛАРИДА ВАТАНПАРВАР ЁШЛАРНИ ТАРБИЯЛАШНИ МАҚСАД ҚИЛГАНМИЗ”

моқда. Ўзбек романчилигининг асосчиси, ватанпарвар адиб Абдулла Қодирий хотирасига эҳтиром кўрсатиш, миллий адабиётимиз ривожига қўшган бекиёс ҳиссасини улуғлаш мақсадида Президентимиз ташаббуси билан пойтахтимизнинг Абдулла Қодирий номидаги маданият ва истироҳат боғи олдида ижод мактаби ва музей бунёд этилди. Бокқа кираверишда буюк ёзувчи ҳайкали ўрнатилди. Бу Эски шаҳарни мазмунан бойитди.

Бугун Ўзбекистон “Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари” деган устувор ғоя асосида тараққиётнинг янги босқичига ўтмоқда. Жамиятимизнинг маънавий пойдеворларидан бўлган ўзбек тилининг ўрни ва нуфузини оширишга алоҳида аҳамият қаратилмоқда.

Абдулла Қодирий номидаги ижод мактаби ўзбек тили ва адабиётини, бадиий ижод сирларини чуқур ўрганишга ихтисослашган. Мазкур таълим маскани Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 3 декабрдаги фармойиши билан ташкил этилган. 2019-2020 ўқув йилида унинг 5, 6, 7 ва 8-синфларига ижодий имтиҳонлар ва тест синовлари асосида 121 нафар ўқувчи саралаб олинди.

Икки қаватли мактабда ўғил-қизларнинг таълим-тарбия олиши учун ҳамма шароит яратилган. Хоналар кенг, ёруғ, шинам ва қулай. Фан кабинетлари замонавий технологиялар ва ўқув анжомлари билан таъминланган. Кутубхона адабий асарлар, бадиий адабиётларга бой. Очик ва ёпиқ спорт залларида ўғил-қизлар спорт тўғрисида катнашиши, саломатлигини мустаҳкамлаши учун қулайликлар мавжуд.

Президент Шавкат Мирзиёев 2019 йил 26 декабрда мазкур мактабда бўлиб шундай деган эди: “Абдулла Қодирий ижод мактабида ўқиётган бу болалар янги Ўзбекистон келажакнинг бунёдкорларидир. Барча умумтаълим

мактаблари ушбу ўқув даргоҳидан маънавиятни, маърифатни ўрганиши лозим. Чунки бу ерда таҳсил олаётган болалар нафақат маънавиятли, балки ўз Ватанини юракдан севадиган истеъдод эгалари. Биз ижод мактабларида ватанпарвар ёшларни тарбиялашни мақсад қилганмиз”.

Ижод мактабида “Қодирий издошлари”, “Ёш қаламкашлар”, “Ёш журналистлар” каби тўғрақлар, “Ифодали ўқиш”, “Нотиклик санъати” бўйича қўшимча дарслар ташкил этилган. Таниқли ёзувчи, шоир ва олимлар иштирокида маҳорат дарслари, Абдулла Қодирий ҳаёти ва ижодига бағишланган маърифий

тадбирлар тез-тез ўтказилиб туради. Давлатимиз раҳбари олий ўқув юртининг олимлари бу ерда дарс ўтиши, таниқли ёзувчи ва шоирлар маҳорат сабоқларини йўлга қўйиши, дарслар замонавий методика асосида олиб борилиши зарурлигини таъкидлаганди. Истеъдодли болалар фақат ўқув жараёни билан чекланмай, университетларда амалий машғулотлар ўташи кераклигини қайд этилиб, ўғил-қизларга мамлакатимиз тарихини мукамал ўргатиш мақсадида ижод кунлари юртимизнинг диққатга сазовор шаҳарларига саёҳатлари ташкил этиш юзасидан кўрсатмалар берилганди.

Маълумки, 2019 йил Абдулла Қодирий таваллудининг 125 йиллиги кенг нишонланди. Бундай тадбирлар адиб номи қўйилган ижод мактабида ўзгача шуқуҳ билан ўтди. Фақатгина бу эмас. Қодирий яшаб, ижод қилган уй музейга айлантирилди. Абдулла Қодирий номидаги маданият ва истироҳат боғига кираверишда адиб музейи барпо этилди. Мазкур бинога “Турон” кутубхонаси ҳам жойлаштирилди. Бу нафақат адибнинг ворислари, балки адабиёт, маънавият ва маърифат аҳлини, бутун халқимизни чексиз қувонтирди.

Музейга кираверишда Абдулла Қодирийнинг ҳикматли сўзлари битилган. Чап томонда ёзувчининг ҳаёт ва ижод йиллари хронологияси, катагон йиллари экспонатлари, мустақиллик йилларида Абдулла Қодирийга кўрсатилган эҳтиром акс этган экспозициялар жойлашган. Томошабинлар залдаги улкан мониторда адиб асарлари асосида суратга олинган “Ўткан кунлар” ва “Меҳробдан чаён” фильмларини, бошқа картиналарни кўриши мумкин.

“Турон” кутубхонаси ўтган аср бошларида жадид маърифатпарварлари томонидан ташкил этилган бўлиб, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан кутубхона яна Эски шаҳарга кўчириб келинди. Кутубхонада ки-

тобхонлар учун ҳамма имкониятлар яратилган, ўқув заллари замонавий компьютерлар, “Wi-Fi”, нусха кўчириш ускуналари билан таъминланган. Бу ерда имконияти чекланган шахслар ҳам фойдаланиши учун махсус зал мавжуд, брайл алифбосидаги адабиётлар қўйилган.

“Турон” кутубхонаси кўчирилиб, беватан қилиб қўйилган эди. Бугун кутубхона яна Эски шаҳарга қайтарилгани жадид боболаримиз руҳларини шод этди. Фитрат, Чўлпон, Қодирий, Мунаввар қори каби боболаримиз бир пайтлар иморат қурмаган, бойлик орттирмаган, не-не машаққат билан топган маблағига кутубхона қурдирган. Улар мана шу кутубхонани ўзларидан ҳайкал қилиб кетган, десак бу ҳам адолатдан бўлади, — деган эди Шавкат Мирзиёев.

Халқимизнинг китобга бўлган муҳаббатини юксалтиришда Қодирийнинг асарлари бекиёс аҳамият касб этган. Адибнинг ўғли Хондамир Қодирийнинг эслашича, одамлар “Ўткан кунлар”ни талашиб-тортишиб мутолаа қилишган. Асар таъкикка учраганида ҳам ундан воз кечишмаган, аксинча кимнинг уйда шу китоб бўлса, уни кўз қорачиғидек асраб-авайлашган. Ўзбекнинг руҳияти, феъл-атвори, одоби, ахлоқи ва қусурларидан сўзловчи бу асар, тарихий ҳақиқатлардан гувоҳлик берувчи кимматли манба ҳамдир.

Адиб номидаги ижод мактаби ўқувчилари билан суҳбатимиздан маълум бўлдики, улар Қодирий мероси билан яхши таниш. Ўзи қисқа умр кўрган, унинг ҳам ярмидан кўпини жабру зулм исқанжасида ўтказган Абдулла Қодирийнинг қалб амри билан битган асарлари ҳамон севиб ўқиётганида ҳам бир ҳикмат мужассам. Зеро, Қодирий покиза инсон бўлган. Шахс сифатида ҳам, адиб сифатида ҳам ҳар доим асл инсонийлигини намоён этган. Қаранг: ҳатто отув пайтида ҳам ўзига ўқ узишга шайланган аскарни ҳайрон қолдириб ундан охиригистак ўрнида сув сўрайди. Аскар узатган сувдан таҳорат олиб, икки ракаат намоз ўқиб бўлгач, энди отавер деган. Абдуллани отган ўша аскар билан кейинчалик Ҳабибулла учрашган. Аскарнинг эслашича, Қодирий ҳукм ижроси пайтида қилт этмаган, киприк ҳам қоқмаган.

Миллатимизнинг шундай улуғ зиёлисини қатл этган қаттол тузум кейинчалик чок-чокидан узилиб кетди, аммо адибнинг асарлари барҳаёт ва завол билмасдир.

Мамлакатимиз раҳбари халқимиз учун кўп заҳматлар чеккан улуғларимиз қатори Абдулла Қодирий хотирасини ҳам эъзозлаш, унинг номини абадийлаштириш, меросини авайлаш ва келгуси авлодларга етказиш борасида бекиёс ишларга бошқош бўлмоқда. Бундай саъй-ҳаракатлар натижасида фаолияти йўлга қўйилган адиб номидаги ижод мактабидан келгусида Қодирийнинг муносиб издошлари чиқишига ишончимиз комил.

Мақсуд ЖОНИХОНОВ

“СУД ХАТОСИ”НИНГ ОЛДИ ОЛИНАДИ

Сўнги йилларда мамлакатимизда барча соҳалар қатори суд-ҳуқуқ тизимини янада такомиллаштириш, фуқаролар ва тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини химоя ишончли химоя қилиш чоралари кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу, ўз навбатида, одил судловни самарали таъминлаш ва судьялар ҳамжамияти ролини оширишда ҳам самарадорликка хизмат қилмоқда. Жумладан, “Харакатлар стратегиясидан — Тараққиёт стратегияси сари” тамойилига асосан 7 та устувор йўналишдан иборат бўлган 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида ҳам судлар фаолиятини янги босқичга олиб чиқиш, мамлакатимизда адолат ва қонун устуворлигини таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилган.

Албатта, фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини самарали химоя қилинишини таъминлаш, ҳар бир шахснинг одил судлов фаолиятига нисбатан ишонч ва ҳурмати-ни янада оширишга хизмат қилади. Шунингдек, ишларни судда кўриш жараёнида ишда иштирок этувчи шахсларнинг протсессуал тартибга қатъий риоя қилиш механизминини кучайтириш ҳамда уларнинг амалга ошираётган протсессуал ҳаракатларининг оқибатларини тўғри англашларига имконият ва шароит яратиш, суд қарорларининг қонуний, асосли ва адолатли чиқарилишини таъминлайди. Бу жараёнда маъмурий суд ишларини юритишда янги очилган ҳолатлар бўйича иш юритиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Қонуний кучга кирган суд ҳужжатларини янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўриш юзасидан иш юритиш институти нафақат маъмурий судларда, балки иқтисодий протсессуал кодекс ва фуқаролик протсессуал кодексда ҳам белгиланган.

Қонуний кучга кирган суд ҳужжатларини янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўриш юзасидан иш юритишнинг назарий жиҳатлари фуқаролик протсессуал ҳуқуқи доирасида кенг ўрганиб чиқилган. Хусусан, янги очилган ҳолатлар бўйича суд қарорларини қайта текшириш институти фуқаролик протсессининг мустақил босқичи саналиб, қонунда белгиланган асосларга мувофиқ фуқаролик ишларининг мазмуни бўйича (такроран) қайта кўриш шароитини яратади.

Шунингдек, келгусида юзага келиши мумкин бўлган ёки олдин суд томонидан йўл қўйилган “суд хато-си”ни олдини олиш ва лозим бўлганда тузатиш имкониятини беради. Янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўришнинг мақсади қонуний кучга кирган ҳал қилув қарорлари, ажримлар ва қарорларни қонунда белгиланган асосларга биноан, қайта текшириш ҳамда лозим бўлганда қайта кўришга қаратилган. Бу албатта, фуқаролик протсессуал кодексда

белгиланган нормалар бўлиб, маъмурий суд ишларини юритиш институти ҳам фуқаролик судларидан ажралиб чиққанини инобатга олсак, юқорида қайд этилган фикр-мулоҳазалар маъмурий суд ишларини юритиш учун ҳам тааллуқли саналади.

Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодекснинг 29-боби айнан Қонуний кучга кирган суд ҳужжатларини янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўриш юзасидан иш юритишга бағишланган. Мазкур боб қоидалари асосида ҳар бир суднинг ҳужжати — бу ажрим ёки ҳал қилув қарори, апелляция ва кассация инстанцияси судининг қарорлари бўлишидан қатъи назар, қонуний кучга кирганидан сўнг қайта кўрилишини англатади. Шундан келиб чиқиб Маъмурий судлар тизимида ҳам бу институт муҳим аҳамиятли саналиб, суднинг кўзланган мақсади-га эришиши, энг аввало, жисмоний ва юридик шахсларнинг бузилган қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини суд тартибидан химоя қилиш, таъминлаш ва албатта, Конституциявий мезонни амалга оширишнинг самарадорлигини таъминлашга имкон яратади.

Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодекснинг 267-моддасига кўра, маъмурий суд аввал ўзи томонидан қабул қилинган суд ҳужжати қонуний кучга кирганидан сўнг (қоида тариқасида суд ҳужжатлари қабул қилинган вақтидан бошлаб бир ойлик муддатда қонуний кучга қиради) қайта кўриши мумкин бўлади. Бироқ буни аввал кўрилган ишни қайта кўриш деб тушунмаслик керак. Янги очилган ҳолатлар юзасидан қонуний кучга

кирган суд ҳужжати янги очилган ҳолатлар юзасидан қайта кўриш бошқа асослар, бошқа далиллар бошқа талаблар асосида ишни бошқатдан кўриб чиқиш ҳисобланади. Энди бунда суд томонидан амалга оширилган процессуал тартиблар бошқатдан бошланади, барча муносабатлар қайтадан ҳисобланади.

Кўриниб турибдики, қонуний кучга кирган суд ҳужжатларини янги очилган ҳолатлар юзасидан қайта кўриш биринчи инстанция суди, яъни туманлараро маъмурий судлар, вилоятлар, Тошкент шаҳар ва Қорақалпоғистон Республикаси Маъмурий суди томонидан қабул қилинган, қонуний кучга кирган ҳал қилув қарори, ажрим янги очилган ҳолатлар бўйича шу ҳал қилув қарорини, ажримни қабул қилган суд томонидан қайта кўрилади. Шунингдек, янги очилган ҳолатлар бўйича апелляция ёки кассация инстанциясининг суд ҳужжати ўзгартирилган ёки янги суд ҳужжати қабул қилинган қарорлари ва ажримларини қайта кўриш суд ҳужжати ўзгартирилган ёки янги суд ҳужжати қабул қилинган инстанция томонидан амалга оширилади.

Қонуний кучга кирган суд ҳужжати янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўриш тўғрисидаги ариза у судга келиб тушган кундан эътиборан бир ойдан ошмаган муддатда, ишда иштирок этувчи шахслар хабардор қилинган ҳолда суд мажлисида кўриб чиқилади.

Зафар ТҶХТАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Судьялар олий мактаби
тингловчиси

Музей кўриқона вакиллари яқинда Озарбайжонда бўлиб Боку шаҳридаги музейлар билан ҳамкорлик алоқалари бўйича келишувларга эришиб қайтдилар.

Ўз навбатида озарбайжонликларнинг ҳам юртимизга, тарихий шаҳарларга қизиқиши катта.

Яқинда Озарбайжон Республикасидан журналист ва блогерлар вакиллари мамлакатимизнинг

ТААССУРОТЛАР ЧЕКСИЗ

Ўзбекистондаги музейлар, шу қаторда “Ичан қалъа” давлат музей-кўриқонасининг хорижий давлатлардаги соҳа ходимлари ҳамда туризмга алоқадор ташкилотлар билан ҳамкорлик алоқалари йил сайин мустаҳкамланмоқда.

тарихий шаҳарларига, жумладан Хива шаҳрига ҳам ташриф буюришди.

— Асосий мақсадимиз Ўзбекистондаги тарихий ёдгорликлар, диққатга сазовор жойлар билан яқиндан танишиш ҳамда уларни юртимизда ва дунё бўйлаб кенг тарғиб қилишдан иборат, — дейди журналист Рустам Набизода.

Меҳмонлар илмий ходим Музаффар Машарипов ҳамроҳлигида Ичан қалъа бўйлаб саёҳат қилишди, музей экспозициялари билан яқиндан танишишди.

— Эртанамо Хива шаҳри бизларда ниҳоятда чексиз таассурот қолдирди, — дейди Ирода Гадирова. — Дўстларимиз, оила аъзоларимиз би-

лан бу тарихий шаҳарга яна келишни ниёт қилдик.

Музей-кўриқона директори Шакир Мадаминов томонидан эсдалик сифатида миллий либосларимиз намуналаридан топширилган туҳфа айниқса Ирода Гадировага мамнуният ва қувонч бағишлади.

Саёҳат давомида меҳмонлар театрлашган майдон томошалари, концерт дастурлари, шунингдек, миллий нон ва таомлар тайёрлаш бўйича ўтказилган маҳорат машғулоти жараёнидан ҳам баҳраманд бўлишди, кадриятларимиз билан танишишди.

О. ИСМОИЛОВ,
музей-кўриқона ахборот хизмати.

Халқимиздаги мақол, нақл, ҳикматли гаплар замирида олам-олам маъно-мазмун мужассам бўлиб, уларнинг тарбиявий аҳамияти ҳам бекиёс. Булар асрлар давомида турли синовлардан катта-катта довларни босиб ўтган, ҳаётнинг аччиқ, зардобли, гоҳида сокин жабҳаларида товланган ота-боболаримизнинг бизларга қолдирган бой маънавий-тарбиявий меросларидир.

Шундай ҳикматлардан бири “Ақл ёшда эмас, бошда” дейилган ҳикматки, буни эшитганимизда беҳосдан илмли, зукко ақл эгалари бўлган ёш авлод вакиллари кўз олдимишга келади. Одатда биз болаларимизни “... ҳали бу ёш бола” деган муболага билан уларни балоғат ёшига етгунларича гуёки авайлаймиз. Яна ҳам аниқроқ ифода қиладиган бўлсак, улар бирон бир юмушни удалай олмасам ҳам ёки бирон бир хатолик қилсам ҳам “... ҳали бу ёш бола” деган гапимиз билан ўзимизни овутамиз. Энг ёмони болаларимизнинг ўзлари ҳам бунга кўникиб қоладилар.

Тарихда болалик ва ёшлигида-ноқ катта-катта муваффақиятларга эришган, ҳатто давлат бошқарувини қўлига олган машҳурлар кўп ўтишганлиги маълум. Шулардан айримларини мисол келтириб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўн икки ёшида отасидан айрилиб, тахтга ўтирган ва буюк сулолага асос солган. Имом Бухорий ҳазратлари эса, “Ат-тарих ал-кабр” китобини ёзганларида ўн саккиз ёшда бўлганлар. Жалолиддин Мангуберди йигирма икки ёшида тахтга ўтириб, мўғуллар босқинига қарши муносиб курашган бўлса, буюк соҳибқирон бобомиз Амир Темур йигирма олти ёшида вилот ҳокими бўлган. Ғазал мулкининг султони Мир Алишер Навоий ўн беш ёшлигиданок кенг танилган шоир бўлган. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Халқимизни, миллатимизни бутун оламга машҳур қилган буюк аждодларимиз ҳаётларини ўрганар эканмиз, улар болаликлариданок ота-оналари ва устозлари томонидан энг аввал муқаддас дини Исломиимизни мукамал ўрганганликларига гувоҳ бўламиз. Улар Қуръони Каримни ўрганиб, мураббаъ қори бўлишган, ҳадис илмидан мукамал сабоқлар олишган ва шу билан изма-из дунёвий илмларни ҳам маромига етказиб

ўрганиб боришган. Бизнинг халқимиздек болажон ва серфарзанд халқ бўлмасам керак. Боз устига биз болаларимизга жуда меҳрибон халқимиз. Муқаддас динимиз ҳам болаларга меҳр кўрсатишни тарғиб қиладди. Аммо болани ортиқча эркалатиш орқали уларни талтайтириб юбориш ва охир-оқибат келажакда ўз ўрнини тополмасдан қийналиб қолишларига сабабчи бўлиш яхши эмас.

АҚЛ ЁШДА ЭМАС...

“Қуш уясида кўрганини қилади” деган гап ҳам юқорида таъкидланганидек, халқимиз томонидан айтилган, исбот талаб қилинмайдиган улуг ҳикматдир. Биз фарзандларимизга уларнинг таълим-тарбиясига болаликлариданок, таъбир жоиз бўлса, гўдакликлариданок эътиборли бўлсак, аини муддао бўлади ва албат-

“Ёшлар кунини” деб эълон қилиниши ва бу борада жуда кенг ҳажмдги амалий ишлар қилинаётганлиги фикримиз тасдиғидир. Мактабгача таълимдан бошлаб, таълимнинг барча босқичларида қилинаётган ишлар, ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари учун етарли шароитлар яратилиши, уларнинг бандлигини таъминлаш, тadbиркорликларини қўллаб-қувватлашда берилётган имтиёзлар қўламининг кенглиги аллақачон ўзининг яхши самараларини бермоқда. Ва бу ишлар изчил давом эттирилмоқда.

Бугун эътиборингизни бир расмга, аниқроғи чекка бир қишлоқнинг чекка уйида яшаб, оддийгина мактабда

таълим олиб келаётган ижодкор, зукко, иқтидорли ўқувчимизнинг ижод маҳсулига қаратмоқчиман. Расмни илк кўрганимданок менда жуда катта таассурот уйғондики, ҳавасим келиб беихтиёр кўзимга ёш келди ва муаллифнинг ота-онасига ва албатта, моҳир устозига тасаннолар айтдим. Чунки шу битта қоғоздаги оддий расмга қараб, ҳаёт деб аталмиш бу улкан борлиқда кишининг ўз йўлини қандай белгилаб олиши, бунда ота-онанинг фарзандлари олдидаги бурчи ва масъулиятларининг нечоғли аҳамияли эканлигини яққол кўриш, хис этиш мумкин. Орқа фондаги тасвирда яхшилик ва ёмонлик, таъбир жоиз бўлса, жаннат ва дўзах ёнма-ён ифодаланган деб бемалол айтиш мумкин. Бир дарахт икки шохларининг ҳолати, ундаги эзгулик ва яхшилик тимсоли бўлган кабутар ва ёвузлик тимсоли бўлган, йирқич қуш — қарчиғайнинг тасвирланганлиги, ҳатто бобо қуёш қиёфасининг кўриниши жуда катта бой фалсафий маънога эга. Ота-оналарнинг ўз айшу-ишратларини ўйлаб, енгил-елпи ҳаёт кечиришларининг салбий оқибатлари, мажруҳ фарзандлар ва аксинча, илмли, тақволи, маърифатли оила фарзандларининг бахтли

чехраларидан кўп нарсаларни уқиш, тафаккур қилиш имконияти мужассам.

Мухтасар қилиб айтадиган бўлсак, шу иқтидорли ўқувчимизнинг маҳорати, устозининг меҳнати, ота-онасининг дуолари самраси бўлган ҳамда Японияда бўлиб ўтган халқаро танловда ғолибликни қўлга киритиб, юксак эътирофга сазовор бўлган ушбу расмга қараб соатлаб, тўхтамасдан гапириш, мисоллар келтириш, намуна қилиб кўрсатиш мумкин. Мен таълим муассасалари, ташкилотлар раҳбарларига ушбу расмни ўқувчиларга, ходимларга, оиламиз аъзолари ва яқинларимизга ва умуман кўпчиликка кўрсатиш-

рени, муассасалар деворларига осиб қўйишларини, расмга қараб турли иншолар, эссе ва хикоялар ёзиш бўйича ўзига хос турли танловлар ўтказишни тавсия қилардим. Муаллиф ва унинг устози билан учрашувлар ўтказиш яхши самара беради деб ўйлайман. Зеро, бундай иқтидорлар ҳар қадамимизда, ҳар-биримизнинг уйимизда, ёнимизда бор, фақат биз уларни вақтида кўра билсак, топсак ва қўллаб-қувватласак, бас.

Биз фарзандларимизни болаликларидан аввало одобли, яхши-ёмоннинг, ҳалол ва ҳаромнинг фарқида борадиган қилиб тарбияласак, ақлини таниганларидан бошлаб, уларга тозалик, тартиб-интизом қоидаларини ўргатиб борсак, илму-маърифат берсак, улар ҳар томонлама етук, юксак маънавиятли, баркамол авлод бўлиб улғайишади. Шундагина улар она Ватанига, миллатимизга, халқимизга, ота-онасига садоқат билан хизмат қилишади. Шундагина биз ҳақиқатда буюк бўламиз, зеро, бунинг учун ҳамма имконият ва шароитлар етарли.

Қаюм СОБИРОВ,
Жомбой тумани ҳокими

Расм муаллифи: Сувонова Дилнора Зоҳиджон қизи (16 ёшда).
Устози: Музаффар Бегматов.

та, яхши самара беради. Шу ўринда халқимизнинг яна бир доно ҳикмати “Устоз отангдек улуг” деган гапини эслаш ўринлики, бола тарбиясида устознинг ўрни бекиёсдир.

Таъкидлаш ўринлики, бугун мамлакатимизда таълимга, ёшлар тарбиясига қаратилаётган эътибор давлатимизнинг бош мақсадларидан бири бўлиб турибди. “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонуннинг қабул қилиниши, 30 июнь мамлакатда

Ушбу саҳифа Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фондининг “Ёшларнинг маънавий-руҳий ва интеллектуал салоҳиятини ошириш” мавзусидаги давлат гранти асосида тайёрланди.

ИБРАТЛИ ВОҚЕА

ёхуд юртига қайтган тош бўлаги

Яқинда “Ичан қалъа” давлат музей-қўриқхонаси номига Германия давлатидан, фуқаро Капкиндан почта орқали жўнатма келди. Конверт ичида мактуб билан бирга ҳажми ўрик данаги катталигидаги тош бўлаги ҳам бор эди. Синчиклаб қаралса у юзаси мовий рангда сирланган кошин синиғи экан.

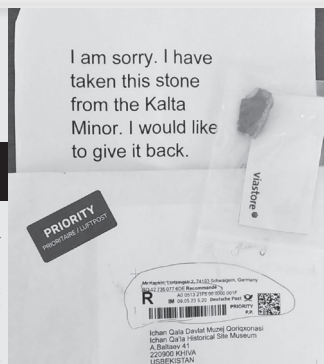
Мактубда инглиз тилида битилган қуйидаги сўзлар ёзилган эди. Таржимаси:

“Мени кечирасиз. Мен бу тошни Калта минордан олган эдим. Буни қайтариб бермоқчиман.”

Бундан англашиладики, мактуб эгаси яқин ора-

да турист сифатида Хива шаҳрида саёҳатда бўлган. Ичан қалъада сайр пайтида Калта минорадаги кошинларнинг биридан синиб тушган кичик парчасини эсдалик сифатида олиб кетган.

Мактуб мазмунидан ҳам кўринадики, бизнингча сайёҳ юртига қайтгач ўзининг қилган ишидан ўзи пушаймон бўлган, виждони қийналган.

Тасаввур қилишимизча, ҳеч кимдан ружсатсиз олгани туфайли ачинган ва балки шу кичкинагина кошин бўлакчаси қачонлардир минорани таъмирлашда зарур бўлиб қолса-чи, деган хаёлга борган бўлса ажаб эмас. Узр сўрагани шундан деб ўйландик.

Шу ўринда “Бир кун туз еган жойга қирқ кун салом” деган халқ нақли ҳам ёдга келади.

Энг муҳими, немис миллатига мансуб хорижлик меҳмоннинг бу инсоний фазилати яъни тарихий-меъморий обиданинг тақдирини ўйлаб қилган хатти-ҳаракатидан кўпчилик ибрат олса арзийди.

Зеро, аждодларимиздан бизгача етиб келган бебаҳо меросимиздан бизгача етиб келган бебаҳо меросимизни асраб-авайлаш, келажак авлодга етказиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Отабек ИСМОИЛОВ,
журналист.

ЮРТ КАМОЛИ — ФАРЗАНДЛАР ИСТИҚБОЛИ

Бундан 80 йил муқаддам, 1943 йил 18 майда Бўка тумани ташкил топган. Янги ташкил этилган туманни оёққа қўйиш осон бўлмаган. Бунинг учун халқимиз астойдил меҳнат қилган. Туман янги ташкил этилган пайтда унга Ғани Хусанов раҳбарлик қилган.

Бугун ана шундай тарихий маънога эга бўлган туманимиз аҳли учун унутилмас кун. Ортга назар ташласак, ўтган давр мобайнида барча соҳаларда юз берган туб ўзгаришларни кўриш мумкин. Айниқса, ёшлар маънавиятини юксалтириш, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш борасидаги беш муҳим ташаббуснинг туманимиздан бошланганлиги, Юртбошимизнинг ташрифи ва Бўкада бошланган беш ташаббус бутун Ўзбекистон бўйлаб кенг кулоч ёйганлиги ҳам фахримиз.

Аҳолининг турмуш даражаси кун сайин яхшиланиб бормоқда. Ёзда тупроқ, қишда лой, ўнқир-чўнқир йўллар ўрнида кенг ва равон йўллар, кўприклар қурилиб, обод қишлоқ дастури асосида аҳолига қулайликлар яратилмоқда. Деярли барча хонадонга тоза ичимлик суви кириб борди. Туман маркази айни дамда таниб бўлмас даражада ўзгариб, янги қиёфага кирган. Ўзбек, рус, тожик, қозоқ, қирғиз, турк миллатига мансуб фуқароларимиз бир оила

фарзандларидек аҳил-иноқ бўлиб, шукроналикда ҳаёт кечирмоқда.

Худудда аграр соҳа етакчилиги қилиб, қишлоқ хўжалиги ходимлари эл дастурхонини бойитиб келмоқда. Ўтган даврда туманимиз худудида ўнлаб замонавий мактаблар ва Президент таълим агентлиги тасарруфидаги ихтисослаштирилган мактаб ҳамда бир нечта мактабгача таълим ташкилотлари қурилиб, халқимиз фарзандларини ўз бағрига олди. Аҳолига тиббий хизмат кўрсатишда катта ўзгаришлар рўй берди. Марказий поликлиника қайта қурилди, оилавий шифокорлик пунктлари ва бошқа тиббий масканларда кўплаб малакали шифокорлар энг сўнгги тиббий асбоб-ускуналар асосида халққа хизмат кўрсатиб келмоқда. Туманимиз худудидаги шаҳардан қолишмайдиган Бўка ва Бўстон маҳаллаларидаги кенг қамровли ишларни кўриб, кўз қувнайди.

Бўка тумани — Тошкент вилояти таркибидаги салмоқли туманлардан ҳисобланади. Пахта, ғалла, сабза-

вотчилик, боғдорчилик, чорвачилик маҳсулотларини етиштиришда эса пешқадамлардан саналади. Яна шуни алоҳида таъкидлаб айтишимиз мумкинки, Бўка номини бугунги ўсиб келаётган ижодкор, спортсевар ёшларимиз ҳам элга танилмоқда. Сўзимиз исботи сифатида уйда “Фазилат кутубхонаси” ташкил этилган Фазилат Ёқубова, ампутантлар терма жамоаси аъзоси Суннатжон Эргашев, Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси Нодир Абдураззоқовларни тилга олсак арзийди.

“Дўстлик” маҳалласининг футболсевар ёшлари Республика дав-

лат хавфсизлик хизмати кубоги мусобақаларида қатнашиб, республикада мутлақ чемпионликни қўлга киритишди. Айни дамда улар учун қулай шарт-шароитга эга бўлган спорт ўйингоҳлари ва кўркем маҳалла гузари қуриб битирилмоқда.

Ана шундай ўсиб келаётган иқтидорли ёш авлодларимиз туманимиз фахридир. Улар албатта ўз аجدларига муносиб фарзандлар бўлиб етишишига ишонамиз.

Чарос АБДУРАСУЛОВА,
Республика Маънавият ва маърифат маркази Бўка туман бўлини маси раҳбари

Таассуф

Адвокатми ё қароқчи?

Ота-она фарзанди бошига иш тушганида ўзини ўтга чўққа уради. Нима қилиб бўлсаям унга ёрдам беришни истайди. Шамсиддин Алиев ўғли Мирфозил Алиев судланиб қамокқа тушганида бошидан шундай ташвишли кунларни ўтказди.

Кимдир яхши адвокат топсангиз апелляция иши кўрилиб, ўғлингиз озод этилиши мумкин, деб қолди. Ш.Алиев сўроқлаб-сўроқлаб “SHOKIROV AKBAR OLIMOVICH” адвокатлик бюроси адвокати Акбар Шокировни топиб борди.

А.Шокиров ўзгаларни алдаб ишончини суистеъмол қилиш йўли билан мулкни қўлга киритиш мақсадида, ўзининг хизмат мавқеидан яъни адвокат эканлигидан фойдаланиб, жиноят ишлари бўйича Қоровулбозор туман судининг 2021 йил 30 августдаги ҳукми билан судланган М.Алиевнинг отаси Ш.Алиевга унинг ўғлини жиноят иши бўйича суд қароридан шикоят қилиш орқали ишни қайта кўрилишига эришиб, юқори лавозимдаги мансабдор шахсларга пора беришга далолат қилиб, ўғлини ишини ижобий ҳал қилиб уни қамокдан чиқаришни ваъда беради.

— Албатта ёрдам берса бўлади. Ўғлингизни озодликка чиқарамиз, - деди

— Барака топинг, илоҳим. Мен нима қилишим керак?

— Шартнома тузамиз. Ҳаммаси қонуний.

Ишни зиммасига олган А.Шокиров Ш.Алиевдан хизмат ҳақи учун аввал 100 АҚШ долларини олди. Сўнгра эса 10 минг АҚШ долларини солиқ идорасида ишлайдиган, ҳар икки томонга таниш бўлган Муҳаммад исмли шахс орқали олиб чўнтакка урди. Пешку тумани Чиғирчи маҳалласида туғилган бу йигит муқаддам судланган бўлса ҳам кўзи очилмаганлигини хатти-ҳаракатларида намоён этди. Атиги бир марта судда иштирок этган лицензиясиз адвокат бошқа қорасини кўрсатмади. Мижози ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга ариза берганидан хабар топиб, қўлга киритилган пул маблағларини гўёки 100.000.000 сўмлик адвокатлик ҳақи сифатида кўрсатиш мақсадида фуқаро Ш.Алиевга унинг ўғли М.Алиевни қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш учун 2021 йил 17 сентябрда юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисида-

ги 69-сонли битим (шартнома)га сохта суммани киритиб, расмий ҳужжатни ҳам сохталаштирди. Жиноятчи қонун олдидаги жавобгарликни ўз вақтида англамас, бошқа бир жиноятга ҳам қўл уриши қийин эмас. Турли баҳоналар билан қочиб юрган адвокат узоққа боролмади. Ш.Алиевдан олган 10 минг АҚШ долларининг 4000 долларини ва яна югур-югурлардан сўнг 4900 АҚШ долларини қайтариб берди.

Суд ҳукмидан: Шокиров Акбар Олимович Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддаси 3-қисмининг “а,в” бандлари, 28, 211-моддаси 2-қисмининг “б” банди ва 228-моддасининг 1-қисмида кўрсатилган жиноятларни содир қилганликда айбдор деб топилсин.

Олот туман судининг 2022 йил 25 апрелдаги ҳукми билан тайинланган жазоларни қисман қўшиш йўли билан А.Шокировга узил-кесил 3 (уч) йил муддатга мансабдорлик ва моддий жавобгарлик ишларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилиниб, 5 (беш) йил муддатга озодликни чеклаш жазоси тайинлансин.

Хайри АЗИЗОВ,
Ғиждувон туман прокурорининг катта ёрдамчиси

Оила — муқаддас даргоҳ. Ҳар бир инсон уни асрай билиши лозим.
Ҳозирги кунда аввалгига нисбатан ажралишлар сони ошиб бормоқда.
Бунинг сабабларидан бири эрта турмуш қуришдир.

ЭРТА ТУРМУШ — ЭРТА ТАШВИШ

чала ёки нимжон туғилади.

Эрта ҳомиладор бўлган қизларимизнинг танадаги гармонал ва функционал ўзгаришларга кўникишлари осон бўлмайди. Шу сабабли улар руҳий тушқунликка тез-тез тушиб қоладилар. Бу ҳолат уларда узоқ вақт сақланиб қолади. Ҳаётга қизиқишлари йўқолади...

Барвақт оила қурган йигитларимиз эса ота вазифасини бажаришда кўпгина қийинчиликларга учрашлари мумкин. Ҳали ҳаётда ўз ишини, ўрнини топа олмаган йигит, молиявий қийинчиликларга дуч келиб, оила боқа олмай қолади. Улар ҳам руҳий тушқунликка тушиб, кашандалик, спиртли ичимликларга муккасидан кетади. Энг ачинарлиси, гиёҳванд моддаларни истеъмол қилишга ҳам ўтишлари мумкин. Оила муқаддас эканини тушунмай, рафикасининг тақдирини ўйламай бемалол ажрашиб кетаверади...

Ҳурматли ота-оналар! Ҳар бир қилаётган ишингизни ўйлаб қилинг. Биргина ўйламай қилган қарорингиз билан кўпчиликнинг ҳаётини қийинчиликка қўясиз. Қизингиз сизнинг боғингиздаги ғунча. У бошқа боғда очилиб кета оладими, йўқми билмайсиз. Шу сабабли шошилманг. Қизингиз албатта бахтли бўлади. Сиз ўзингиздан соғлом насл қолишини ўйланг. Соғлом, кўчада ўртоқлари билан ўйнаб юрган бола қайдаю, ўз хонасида дори ичиб, кўчага термулиб турган бетоб бола қаерда?! Кейин қариндошлар ўртасида ҳам ниқоҳ қурилишига йўл қўйманг. Кўпгина

ирсий касалликлар айнан шу оиладан туғилган болаларда учрайди (масалан, қон касалликлари). Дахшатлиси, нуқсонли, ўзини мустақил эплай олмайдиган имконияти чекланган болалар туғилади. Бунинг билиш учун бир маротаба Имконияти чекланган болалар уйига бориб кўринг...

Қизлар! Вақтли турмушга чиқиб, қаерга шошасизлар? Ҳаётдан тўлиқ баҳраманд бўлмайсизларми? Қанчадан-қанча имкониятларингиз бор. Касб-хунар эгалланг, ўқишга кириш, битириб, ишга жойлашинг. Ҳаммасига эришгач, турмушга чиқасиз. Сиздек ақлли рафикаси бўлишни истовчилар кўплаб топилади.

Йигитлар! Оилангизни ўзингиз таъминлашингизга нима етсин. Вақтли уйланиб нимага эришмоқчисиз? Сабр. Ҳаммаси бўлади. Ўқинг. Касб эгалланг. Яхши ишлаб топинг. Уй қуриш. Машина олинг (отангизни пулига эмас, ўзингизни пешона терингиз билан ишлаб топган пулингизга). Зарarli одатларни бошламанг, бошланган бўлсангиз ташланг. Ўшанда сизни ишонтириб айтаманки, “Малика”нинг уйига совчи юборсангиз ҳам, йўқ демайди. Оила қурганингиздан кейин 2 киши учун яшай бошлайсиз, кейин уч киши... Аввал бир ўзингиз учун етган пул, уч кишига етиши керак бўлади...

Соғлом ота-онадан соғлом фарзанд туғилади. Шунинг унутмайлик...

Нилуфар ҚОБИЛОВА
ЎзДЖТУ Медиа ва коммуникация
факультети талабаси

ЖАМИЯТ

BONG.UZ

Муассислар:

Табиат ресурслари
вазирлиги.Тадбиркорлар ва
ишбилармонларҳаракати —
ЎзбекистонЛиберал-демократик
партияси.Ўзбекистон
Нодавлат нотижорат
ташқилотлари миллий
ассоциацияси.Ўзбекистон
Савдо-саноат
палатаси.Бош муҳаррир
Максуд ЖОНИХОНОВГазета тахририятнинг
компьютер бўлимида
саҳифаланди.
“Шарқ” нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонасида чоп этилди.Манзил:
Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-610
Адади: 1015.Пайшанба кунни чиқади.
Қоғоз бичими А-3,
ҳажми 3 босма табоқ.
Баҳоси келишилган нарҳда.
Газета Ўзбекистон
матбуот ва ахборот
агентлигида
2006 йил 0010-рақам билан
рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Газетанинг полиграфик
жихатдан сифатли чоп
этилишига “Шарқ” нашриёт-
матбаа акциядорлик
компанияси масъул.100000, Тошкент шаҳри
Матбуотчилар кўчаси 32.
Маълумот учун телефонлар:
71-233-72-77,
71-233-91-55Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiyat@umail.uz
Газета индекси — 131
“ЖАМИЯТ”дан олинган
маълумотларда манба
сифатида газета номи
кўрсатилиши шарт.
Топширилган вақти:
20:00

1 2 3 4 5 6

ЖАСОРАТ

Ҳаётингиз мобайнида кимнидир йўқотишдан қаттиқ кўрққанмисиз?

Рассом Валентин Фадеевнинг “Қоровул аёл” портрети эътиборимни тортди. Шунинг учун энг аввал асар яратувчисининг ҳаёти ҳамда фаолиятига қизиқиб кўрдим. Чунки ҳар қандай асарнинг яралишида муаллиф ҳаётининг аҳамияти катта.

Рассом ижодининг қизгин палласи уруш йилларига тўғри келган ва у ҳам фронтга жўнаган. Назаримда, айнан шу уруш унинг ижодида бурилиш ясаган. Негаки, маълумотларга кўра, фронтдан қайтгач рассом ўз расмларида халқ тасвирини, меҳнаткаш инсонлар қиёфасини акс эттира бошлаган. Шу жумладан “Қоровул аёл”ни ҳам. Биргина милтиқ кучган аёл қиёфаси аёвсиз урушнинг жароҳатларини, унинг бой берганлари ва изтиробларини намоиш этаётгандек.

Тасвирдаги аёл ёши улуг, рўмоли атрофидан кўриниб турган сочлари оппоқ онахон. Этагида милтиқ, қўлида бир пиёла чой тутганча қандайдир хавфни ёки шовқинни пайқаган шекли ён томонга диққат билан қа-

раб турибди. Унинг шу кўринишида, нигоҳларида ўзгача бир қатъият, ишонч ва дадилликни кўриш ва ҳис этиш мумкин. Балки бу аёл ҳам урушнинг қонли майдонида турмуш ўртоғини, дилбандини йўқотгандир. Уларни қайтиб кўролмаслигини аллақачон англаб етгандир ҳам. Бироқ мана шу жасорат унинг ёлғиз эмаслигини, уйда уни ҳам кимдир кутаётганлигини, балки ўша қоракўзнинг қорнини тўйгазиш учун ҳам ҳозир шу милтиқни кўтаришга шай турганини билдиради.

Агар сизга кимнингдир бу ҳаётда яшаши, тириклиги муҳим бўлса, сизнинг нигоҳларингиз ҳам камида шундай ўткир бўларди, айниқса севганларингизнинг жони хавфда бўлса. Қўлингиздан нима келиши, кимга ёки нимага қарши чиқаётганингиз муҳим эмас. Муҳими сиз асрамоқчи бўлганлар. Шунинг учун ҳам сиз кўрқувни ҳис этмайсиз.

Нодира ИСМОИЛОВА
ЎзЖОКУ талабаси

Кўрғазма

“ЎЛСАМ ЎЗИМНИНГ ЎЗБЕКЛАРИМ ТЕПКИЛАБ-ТЕПКИЛАБ КЎМАДИ”

(Боши 1-саҳифада)

Жумладан, яҳудийлар ҳам. Ўзбек халқи мустақилликни қўлга киритгандан кейин бирон-бир миллат вакилларига зуғум ёки босим ўтказгани йўқ. Ўз ватанига кетишни истаганлар кетди. Лекин юқорида мен эслаган санъаткорларни Америкага кўчиб кетишига нима мажбур қилди? Улар қайси ўзбекдан кам яшарди? Билишимча, турмуш шароити ҳеч кимниқидан ёмон эмасди. Халқимиз уларни ҳурмат қиларди, ашулаларини севиб тингларди, иззат-ҳурмати жойида эди. Боз устига, АҚШ уларнинг асл ватани эмас-ку! Тўғри, қаерда, қайси мамлакатда яшаш ҳар бир инсоннинг шахсий иши, хоҳиши. Бироқ ўзининг ватани бўлмаган бир мамлакатда тинч-хотиржам, фаровон яшаб юрган одамнинг бошқа юртга кўчиб кетишида нима маъно, қандай мантиқ бор? Бунинг устига, олдинги жойида эл-юрт ҳурматида бўлган, янги келган жойида ҳеч ким танимаса!

Худди шу миллатга мансуб яна бир санъаткор – Ўзбекистон халқ артисти Берта Давидовага танишлари кел, деб, даъват қилганда у рад этгани, ўлсам ўзимнинг ўзбекларим тепкилаб-тепкилаб кўмади, деганини эсласак, инсон боласи ҳар ишни қилишдан олдин ҳар томонини обдон ўйламоғи зарурлиги қанчалар тўғри эканига амин бўламиз. Дарвоқе, Америкага кўчиб кетган санъаткорларнинг баъзилари Ўзбекистон халқ артисти, айримлари хизмат кўрсатган артист унвонларига эга эди. Улар обрў-эътиборда ҳам, яшаш шароити бўйича ҳам Берта опадан яхши бўлса яхши эдики, ёмон эмасди. Берта опада туғилиб ўсган тупроғига садоқат, ўзини ардоқлаган халққа ҳурмат кучли эди. Мен опа ҳақида мақола ёзиш баҳонасида уйига бориб, суҳбатидан баҳраманд бўлган эдим.

Бизнинг халқимиздай бағри кенг, кечиримли халқ яна борми-йўқми, билмадим. Президентимизнинг марҳамати билан 2018 йилда Изро Малаковга Ўзбекистон халқ артисти унвони берилди. Аллоҳ халқимизни кечиримли бўлишдан қўймасин. Бунинг ҳам ўз ажри бор, албатта...

Нью-Йоркда мени энг хурсанд қилган, кўнглимни кўтарган нарса – Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг биноси олдида давлатимиз байроғи ҳилпираб турганини кўриш бўлди. Тўғри, Нью-Йорк жаҳондаги энг катта, нуфузли, дунёдаги барча мамлакатлар фуқаролари лоақал бир марта боришни орзу қиладиган шаҳар. Бу ердаги Метрополитен

музеи, Озодлик ёдгорлиги, Эгизак бинолар, дунёга машҳур Бродвей, гўзал парклар ва бошқа иншоотлар, аҳолининг турмуш тарзи ҳар кимнинг ҳавасини келтиради. Биз буларнинг барини кўрдик, ҳаяжонландик, таъсирландик, нималаргадир ҳавас қилдик. Аммо ҳаммаси жаҳоннинг бош халқаро ташкилоти ҳисобланган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти олдида жонажон Ватанимиз – Ўзбекистон Республикасининг давлат байроғи мағрур ҳилпираётганига фахр ва ғурур ила қараб туришдаги қувончу ҳаяжон олдида ҳеч нарса эмас эди. БМТга аъзо икки юздан зиёд давлат байроқлари орасида мен учун энг чиройлиси, энг гўзали, энг жозибалиси Ўзбекистон байроғи эди. Гўё бу байроқни биринчи марта кўраётгандай узоқ термилдим. Яшил, кўк, қизил, оқ рангларига, ўн икки юлдузга, ҳиллолга маҳлиё бўлиб қарадим. 1992 йил 3 мартдан буён бизнинг давлат байроғимиз дунёнинг манамаман деган давлатлари байроқлари қаторида савлат тўкиб турибди. Бу – истиқлол шарофати, мустақиллик натижаси. Бу кунларга етиш учун не-не улуғ аждодларимиз қурбон бўлди. Байроғимиздаги қизил ранг Ватан, миллат озодлиги, эрки учун курашган, шу йўлда азиз жонидан кечган ўша боболаримиз қонининг ифодасидир. Шу байроқ мана шу ерда ҳилпираб тургани учун ҳам биз Нью-Йоркда юрибмиз, давлатимиз раҳбарининг китоби асосида ишланган ҳужжатли фильми Нью-Йорк, Вашингтон аҳлига кўрсатмоқдамиз. Фильм баҳона мамлакатимизнинг истиқлол йилларида эришган ютуқлари ҳақида сўзлаб беряпмиз.

Бундан қувонмай, хайратга тушмай бўладими?!

Ўша кунлар ҳаётимнинг энг унутилмас кунлари сифатида сира хотирамдан кўтарилмайди. Бу воқеаларни, БМТ олдидаги байроғимиз тагида суратга тушган онларни ҳар гал эслаганимда тўлқинланиб кетаман, қалбим фахр-ифтихорга тўлиб-тошади. Ва Аллоҳдан мустақиллигимизни абадий қил, юртимизни ёмон кўзлардан ўзинг асра, деб илтижо қиламан.

Албатта, ҳар бир давлатнинг юзи унинг пойтахти. Шу боис АҚШ пойтахти Вашингтон шаҳрига йўл олдик. Ўзбекистоннинг Вашингтондаги элчихонасида фильм тақдимотини ўтказдик. Вашингтонда энг машҳур бино – Капитолий. Янги сайланган президентлар шу ерда қа-

самёд қабул қилади, сўнгра Оқ уйга ўтади. Шаҳар кўчаларида одатдаги маршрутларда қатнайдиغان автобусларга ўхшамаган автобусларга кўзим тушди. Сарик рангдаги бундай автобуслар мактаб ўқувчиларини олиб юрар экан. Ёнига «Мактаб автобуси» деб ёзилган. Улар мактаблар учун махсус ишлаб чиқарилган, зирхланган бўлиши ҳам мумкин, дейишди. Умуман, АҚШда болаларга алоҳида эътибор билан қарашади. Хиёбонда ёки болалар майдонларида ўйнаб юрган болаларни ота-онаси ортиқча қойиши мумкин эмас, полиция танбеҳ беради, ҳатто жарима солади. Уриш ҳақида-ку гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Биз болажон миллатимиз. Фарзандларимиз одобли бўлишини истаймиз. Лекин тарбияда қаттиққўлликни баъзан жуда ошириб юборамиз. Натижада болаларимиз кўпинча ҳаддан зиёд тортинчоқ, айрим оилаларда муте бўлиб ўсади, ўз фикрини айтишдан тортинади, ҳатто кўркади. Бу, табиийки, боланинг келажига салбий таъсир қилади. Бугун – XXI асрада масаланинг бу жиҳатлари ҳақида ҳам жиддийроқ ўйлаб кўрсак ёмон бўлмасди.

Демак, дунё билан интеграциялашаётган замонда ўзгалардан бошқа соҳалар қатори таълим-тарбия борасида ҳам ўрганишимиз мумкин бўлган жиҳатлар борлигини унутмаслигимиз лозим. Аммо булар ўзлигимизни унутиш, миллий урф-одатларимизни оёқ ости қилиш, хусусан, она тилимизни менсимаслик ҳисобига бўлмаслиги зарур. Зинҳор-базинҳор бунга йўл қўймаслик керак. Тан олишимиз керак, биз кўпинча ё у томонга, ёки бу замонга ўтиб кетамиз, ўрта йўлни топишга қийналамиз ёхуд эринамиз. Осон, енгил йўл ҳар доим ҳам яхшиликка элтавермайди, камолот, мукамалликка машаққат билан эришилади. Шуни унутмасак бас.

АҚШ пойтахтида бир воқеа эсимда қолган. Тўйчи билан шаҳар кўчаларини айландик. Бир жойда, кўча бўйида бўйинбоғ сотишаётган экан. Қизиқиб кўра бошладик. Шу маҳал кекса бир киши – тиланчи келди олдимизга. Кепкасини кўрсатиб имо-ишора қилди. Кепка ичида бир, икки доллар, балки ундан йирикроқ пуллар бор эди. Узоқ юртларда, мусофирчиликда юрибмиз, садақа қилай, деб чўнтагимни кавладим. Майда пул йўқ экан.

Табиийки, йирик пулларни беролмайман. Бошқа чўнтагимни

кўрдим, танга пуллар, яъни, центлар чиқди, қанчалигини билмайман. Шу центларни унинг кепкасига ташладим. Бояги киши буни кўриб, авзойи бузилди, жаҳл билан кепкасини ерга урди. Ичидаги пуллар ҳар ёнга сочилиб кетди. Сездимки, шуни берасанми, деб жаҳли чиқди. Менинг кулгим кистади. «Эй, ошна, ўзим центни центга улаб юрган бўлсам юртингда, сенга эллик доллар берсам, кейин нима қиламан?» деб кулдим. Албатта, у менинг гапимни тушунмади, аммо юз ифодамдан, аниқроғи, кулганимдан баттар жаҳли чиқди. Тўйчининг биллагидан ушладим, юр, тезроқ кетайлик бу ердан, ҳозир бир балога гирифтор бўламиз, дедим ва йўлимизда давом этдик. Бой мамлакатнинг гадои ҳам бой бўлади шекилли-да. Унча-мунчани менсимайди. Юқоридаги воқеа 60-йилларда Тошкентда бўлган бир воқеани эсимга солди. Тошкент давлат университети ҳозирги юридик университет биносида эди у пайтда. Биз шу бинода ўқирдик. Ёзнинг жазирамасида скверга (ҳозирги Амир Темур хиёбони) чиқиб, салқинда дам олардик. Бир яҳудий аёл газли сув сотарди, сироп қўшилгани уч тийин, сиропсизи бир тийин бўларди. Уч-тўрт курсдош шу бир тийинлик сувдан ичиб тургандик, тиланчи келди. Мен беш тийин бердим. Уялмайсанми беш тийин беришга, деса бўладими! Талаба бўлсам, ўзимдан уч тийинни қизганиб, сиропсиз бир тийинлик сув ичиб турган ҳолда гадоига беш тийин берсаму, раҳмат дейиш ўрнига, мени уялтирса! Ё тавба. Ўзи ҳирсдай, кўринишидан соппа-соғ, тиланчилик қилишдан уялмайди-ю, беш тийин берган талабани уялтиради.

Вашингтондаги тиланчининг қилиқларига қараб, барчасининг лойини бир жойдан олармикан, деган фикрга бордим... Хуллас, ҳар қандай мамлакатда, ҳар бир миллатда бошқалар ўрганса арзигулик жиҳатлар бор. Шу билан бирга, жонажон Ўзбекистонда туғилиб, шу заминда яшаётганимиздан, ўзбек эканимиздан фахрланадиган, ғурурланадиган томонлар кўп.

Зеро, ҳаммаси таққосда яққол намоён бўлади. Фақат ҳар бир ҳодиса, воқеа, урф-одат ва анъанага теран фикр, зийрак ақл, ўткир кўз билан қараш даркор...

Маматқул ҲАЗРАТҚУЛОВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист